

© О. Д. Лисаченко

УДК 378. 147

О. Д. Лисаченко

РОЛЬ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У ФОРМУВАННІ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТА

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)

Відомо, що якість медичної допомоги населенню залежить від ступеня професійної підготовки лікаря. Медичні фахівці повинні добросовісно та творчо виконувати свої професійні обов'язки на рівні сучасних досягнень науки і техніки, а це можливо лише за умови підготовки вищими навчальними закладами висококваліфікованих, конкурентноспроможних медичних кадрів.

Пошуку нових підходів у викладанні фундаментальних дисциплін і розробці сучасних методів гістологічних досліджень сприяє збільшення кількості захворювань та їх ускладнень серед населення. Міцні теоретичні знання студента є одним із необхідних складових фаховості майбутнього спеціаліста. Але ніщо не зможе замінити клінічного мислення, досвіду, уміння та інтуїції лікаря для визначення характеру і тяжкості перебігу захворювання, підбору правильних та ефективних методів лікування.

Навчальна діяльність кафедри гістології, цитології та ембріології направлена на викладання предмету у контексті її практичної спрямованості, що сприяє отриманню майбутніми лікарями міцних знань та використання їх у подальшій лікарській роботі. Згідно навчальної програми дисципліна гістологія, цитологія та ембріологія на медичному факультеті вивчається в 2 семестрі першого та 3 семестрі другого курсу, що значно полегшує сприйняття студентами предмету, адже вивчення анатомії людини починається з першого семестру, а це дає змогу студентам ознайомившись з макроструктурою органів перейти до вивчення їх мікро- та ультраструктури. Студенти стоматологічного факультету вивчають предмет з першого семестру, але план практичних занять складений таким чином, що вивчення гістологічної будови органів іде після вивчення відповідних тем на кафедрі анатомії. Така послідовність вивчення будови організму людини забезпечує краще засвоєння гістології, як науки, яку по праву вважають фундаментом теоретичної і практичної медицини [1].

Особлива увага на заняттях з гістології приділяється засвоєнню практичних навичок. Студенти мають можливість вивчати гістологічну будову тканин та органів переглядаючи зображення мікропрепаратів, електронограм і схем на екранах, що відтворюють інформацію з мультимедійних проєкторів. Викладач має можливість показувати на екрані структури мікропрепаратів, пояснювати процеси, що проходять в живих організмах, використовуючи при цьому схеми, таблиці, відеоролики. Широке

застосування на практичних заняттях мають мікроскопи, які дають можливість студентам порівнювати зображення мікропрепаратів на екрані з зображеннями тих же препаратів при різних збільшеннях мікроскопа. Вміння безпомилково визначати на гістологічних препаратах клітини, тканини та органи є головною метою засвоєння практичних навичок та розвитку професійних здібностей. В практикуми студенти замальовують структури гістологічних препаратів, що вивчались на даному занятті та роблять позначення. Велику увагу викладачі приділяють правильності відтворення зображень мікропрепаратів та передачі кольорів забарвлених структур [2]. Кожен студент повинен глибоко засвоїти ту істину, що не знаючи будови та функцій органів і тканин, ультраструктури клітин в нормі, їх джерел розвитку – не можливо в майбутньому визначити зміни, які можуть відбутися в організмі, вияснити механізми їх виникнення та знайти дієві засоби боротьби з ними.

Створення проблемних ситуацій на занятті спонукає студента до пошуку шляхів їх вирішення та логічного пояснення. Враховуючи специфіку предмета та обмеження можливостей поєднати на даному занятті засвоєний матеріал з практичною діяльністю і роботою в клініці, кожен викладач особливу увагу звертає на те, щоб глибоко переконати студента в необхідності отримання міцних теоретичних знань для подальшого їх застосування під час навчання на інших кафедрах. Зберігаючи основні принципи системного підходу до вивчення окремих розділів гістології, необхідно враховувати потреби фізіології, патології, сучасної клініки для розробки нових морфологічних обґрунтувань новітніх методів діагностики і лікування.

Успіхи теоретичної і практичної медицини базуються на багатому арсеналі морфологічних методів досліджень. Не можливо обійтися без знань тонкої морфології при вивченні на старших курсах спеціальних дисциплін: урології, гінекології, ендокринології, офтальмології і т. д. Гістологічні методи дослідження широко використовуються практично в усіх розділах науки, для профілактики, діагностування та лікування хвороб. Активна участь студентів у роботі наукового гуртка, як вид поза аудиторної роботи, розвиває цікавість у них до проведення наукових досліджень та спонукає застосовувати сучасні дані науки в подальшій лікарській діяльності.

При вивченні дисципліни велика увага приділяється системній інтеграції тем, що вивчаються на

кафедрі гістології та інших теоретичних і клінічних кафедрах. Більшість теоретичного матеріалу тісно переплітається з матеріалом, що вивчається на кафедрах анатомії людини, нормальної фізіології, біохімії та патологічної анатомії. Наприклад, будова і ділення клітин з розділу «Основи цитології» та онтогенез, гаметогенез, запліднення та вади розвитку плода з розділу «Загальна ембріологія» вивчаються на кафедрі медичної біології, взаємодоповнюючи знання студентів з цих тем. На кафедрі анатомії людини студенти вивчають макроструктуру, розвиток та локалізацію органів, що полегшує вивчення тонкої організації цих органів на гістології. Знання мікроскопічної будови тканин та органів в нормі необхідні студентам для визначення змін та виявлення патологічних процесів в організмі людини при засвоєнні матеріалу на кафедрі патологічної анатомії.

Вивчаючи на практичних заняттях особливості розвитку, будови та функцій клітин, тканин та органів, особлива увага студентів звертається на використання отриманих знань при засвоєнні матеріалу на клінічних кафедрах. Фундаментальними на кафедрах шкірних та інфекційних хвороб є знання з тем «Епітеліальна тканина», «Шкіра та її похідні»; кафедрах внутрішніх хвороб та імунології – «Кров та лімфа»; дитячих хвороб, акушерства та гінекології – з розділу «Ембріологія» та інші. Знання ембріонального розвитку лицьової частини зародка людини, будови та розвитку зубів, структурної організації слизової оболонки органів ротової порожнини в подальшому будуть використані студентами під час навчання їх на кафедрах стоматологічного профілю. Особлива увага на заняттях приділяється засвоєнню теми «Кров та лімфа». Знання показників гемограми, значень лейкоцитарної формули, кількості формених елементів крові в нормі, а також в різні вікові періоди – необхідні майбутнім стоматологам і лікарям загальної практики та матимуть застосування при навчанні студентів на клінічних кафедрах. Знання ембріонального розвитку лицьової частини

зародка людини, будови та розвитку зубів, структурної організації слизової оболонки органів ротової порожнини в подальшому будуть використані студентами під час навчання їх на кафедрах стоматологічного профілю. Важко назвати кафедри клінічного профілю при вивченні матеріалу яких не використовуються знання набуті на кафедрі гістології.

Для забезпечення послідовного вивчення основ трансплантології в 2011 році створена наскрізна програма для вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, одним із основних пунктів інтеграції якої є вивчення питань з гістології:

1. Теоретичне обґрунтування використання стовбурових клітин для клонування тканин та органів.

2. Теоретичні аспекти гістосумісності транспланта та реципієнта.

3. Участь лімфоцитів у трансплантаційному імунитеті.

Розгляду даних питань на кафедрі приділяється особлива увага при проведенні практичних занять та читанні лекцій.

Спільно з кафедрою анатомії людини видано навчальний посібник «Основні періоди внутрішньо-утробного розвитку людини. Гістогенез і загальні відомості про тканини», який використовується при вивченні розділу «Ембріологія» на обох кафедрах. Створена та подана до друку разом з кафедрою патологічної анатомії монографія «Морфо- та гістогенез основних стоматологічних захворювань» використовується студентами стоматологічного факультету при навчанні їх на кафедрах гістології, патологічної анатомії, кафедрах стоматологічного профілю та кафедрі онкології.

Знання будови та функцій органів і систем людського організму, які студенти отримують на кафедрі гістології, потрібні майбутньому лікарю для послідовного і цілеспрямованого оволодіння морфологічними основами діагностичних прийомів, призначення правильного лікування та проведення оперативних втручань.

Список літератури

1. Шепітько В. І. Розвиток клінічного мислення студента – запорука формування професійних навичок майбутнього лікаря / В. І. Шепітько, О. Д. Лисаченко // Клінічне мислення: шляхи формування та вдосконалення (II частина): матеріали навчально-методичної конференції. – Полтава, 2009. – С. 75-76.
2. Шепітько В. І. Використання сучасних форм навчання на кафедрі гістології, цитології та ембріології в підготовці студентів медичного факультету до ліцензійного іспиту «Крок 1» / В. І. Шепітько, О. Д. Лисаченко, С. М. Білаш [та ін.] // Сучасні технології навчання у підготовці медичних кадрів: матеріали навчально-методичної конференції. – Полтава, 2008. – С. 164-166.

УДК 378.147

РОЛЬ МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ИНТЕГРАЦИИ В ФОРМИРОВАНИИ КЛИНИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТА

Лисаченко О. Д.

Резюме. Для врача важно не только иметь высокий уровень теоретической подготовки, но и совершенно владеть практическими навыками и умениями. Организация учебного процесса кафедры гистологии, цитологии и эмбриологии максимально направлена на ориентацию студентов к будущей практической деятельности, на развитие у них клинического мышления, на подготовку специалистов высокого профессионального уровня, способных в будущем диагностировать болезни, успешно их лечить и планировать действенные меры профилактики.

Ключевые слова: междисциплинарная интеграция, гистология, цитология, эмбриология, клиническое мышление, учебный процесс.

УДК 378. 147

РОЛЬ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У ФОРМУВАННІ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТА

Лисаченко О. Д.

Резюме. Для лікаря важливо не лише мати високий рівень теоретичної підготовки, а й досконало володіти практичними навиками та вміннями. Організація навчального процесу кафедри гістології, цитології та ембріології максимально направлена на орієнтацію студентів до їх майбутньої практичної діяльності, на розвиток у них клінічного мислення, на підготовку спеціалістів високого професійного рівня, здатних в майбутньому діагностувати хвороби, успішно їх лікувати та планувати дієві заходи щодо їх профілактики.

Ключові слова: міждисциплінарна інтеграція, гістологія, цитологія, ембріологія, клінічне мислення, навчальний процес.

UDC 378. 147

The Role Of The Interdisciplinary Integrations In The Formation Of The Clinical Thinking Of Students

Lisachenko O. D.

Summary. For the doctor is not only important to have a high academic level, but also fully own skills and abilities. The process of implementing Department of Histology, Cytology and Embryology, as indicated orientation of students to practical work in the development of their clinical thinking, learning in a professional manner, which can diagnose the disease in the future, treat them well and to plan effective prevention.

Key words: interdisciplinary integration, histology, cytology, embryology, clinical reasoning, learning process.

Стаття надійшла 27.09.2012 р.